

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

Εξάσκηση σε θέματα πανελλαδικών – κεφ. 1-2

Επιμέλεια: Ηλίας Τουμασάτος, καθ. ΠΕ78

ΟΜΑΔΑ ΤΡΙΤΗ

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Για ένα αγαθό X που έχει γραμμική συνάρτηση ζήτησης Q_{D1} , η ζητούμενη ποσότητα στην τιμή P_1 αυτής της συνάρτησης είναι 200 μονάδες. Αν το εισόδημα αυξηθεί κατά 20% με εισοδηματική ελαστικότητα $E_Y = 5$ στην τιμή P_1 και στη συνέχεια η τιμή αυξηθεί κατά 20% με ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή $E_D = -0,5$, να υπολογίσετε την τελική ζητούμενη ποσότητα μετά τις δύο αυτές μεταβολές.

Μονάδες 8

Γ2. Αν ο τύπος της νέας συνάρτησης ζήτησης Q_{D2} είναι $Q_{D2} = 600 - 20 P$ και η καμπύλη της είναι παράλληλη με την αρχική καμπύλη ζήτησης Q_{D1} , να βρεθεί ο τύπος της γραμμικής συνάρτησης Q_{D1} .

Μονάδες 4

Γ3. Να γίνει διαγραμματική απεικόνιση των παραπάνω μεταβολών.

Μονάδες 5

Γ4. Σύμφωνα με το Νόμο της Ζήτησης, όταν αυξάνεται η τιμή ενός αγαθού, μειώνεται η ζητούμενη ποσότητά του. Να αναφέρετε δύο βασικούς λόγους, που επηρεάζουν τον καταναλωτή ώστε να ενεργεί σύμφωνα με το Νόμο της Ζήτησης.

Μονάδες 4

Γ5. Αν η τιμή αυξηθεί από 5 χρηματικές μονάδες σε 15 χρηματικές μονάδες, να αιτιολογήσετε τη μεταβολή της συνολικής δαπάνης στη συνάρτηση ζήτησης Q_{D2} με τη βοήθεια της ελαστικότητας ζήτησης.

Μονάδες 4

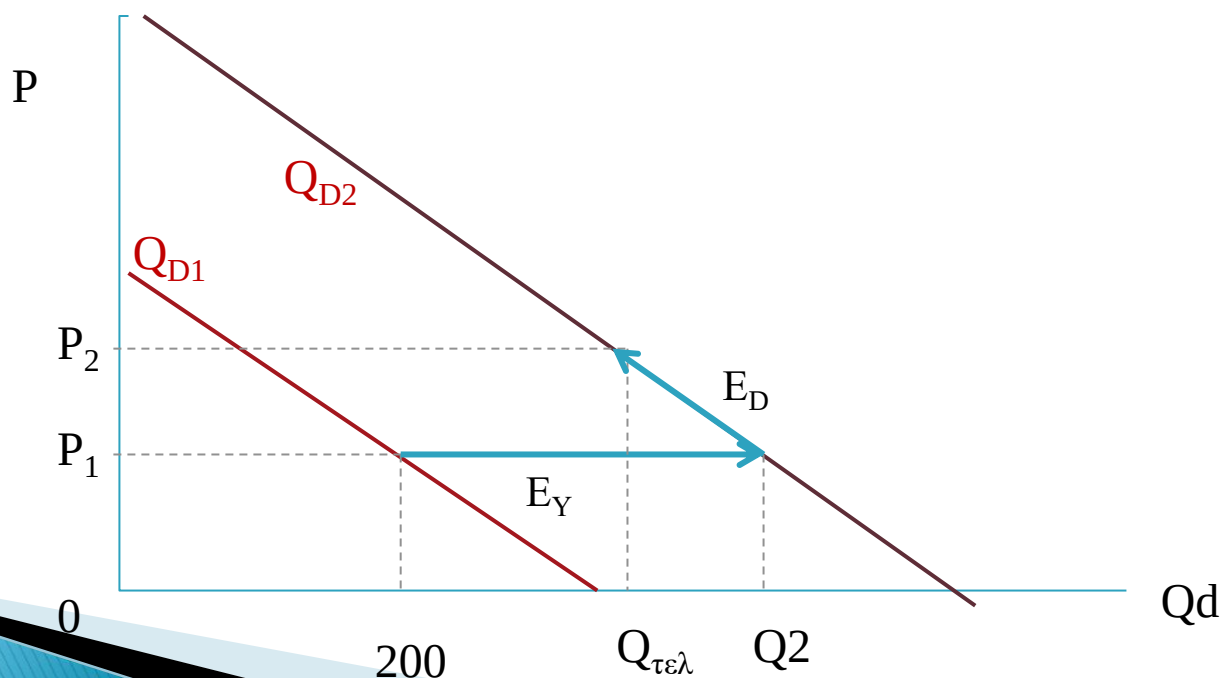
ΟΜΑΔΑ ΤΡΙΤΗ

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Για ένα αγαθό X που έχει γραμμική συνάρτηση ζήτησης Q_{D1} , η ζητούμενη ποσότητα στην τιμή P_1 αυτής της συνάρτησης είναι 200 μονάδες. Αν το εισόδημα αυξηθεί κατά 20% με εισοδηματική ελαστικότητα $E_Y = 5$ στην τιμή P_1 και στη συνέχεια η τιμή αυξηθεί κατά 20% με ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή $E_D = -0,5$, να υπολογίσετε την τελική ζητούμενη ποσότητα μετά τις δύο αυτές μεταβολές.

Μονάδες 8

Τι συμβαίνει εδώ; Ας το ζωγραφίσουμε...

ΟΜΑΔΑ ΤΡΙΤΗ

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Για ένα αγαθό X που έχει γραμμική συνάρτηση ζήτησης Q_{D1} , η ζητούμενη ποσότητα στην τιμή P_1 αυτής της συνάρτησης είναι 200 μονάδες. Αν το εισόδημα αυξηθεί κατά 20% με εισοδηματική ελαστικότητα $E_Y = 5$ στην τιμή P_1 και στη συνέχεια η τιμή αυξηθεί κατά 20% με ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή $E_D = -0,5$, να υπολογίσετε την τελική ζητούμενη ποσότητα μετά τις δύο αυτές μεταβολές.

Μονάδες 8

Εδώ έχουμε δύο διαδοχικές μεταβολές. Από την αρχική καμπύλη ζήτησης Q_{D1} , μεταβάλλεται το εισόδημα (οπότε μετακινείται η καμπύλη ζήτησης και γίνεται Q_{D2} και μετά, στη νέα καμπύλη, αυξάνεται η τιμή, οπότε έχουμε μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα. Θα ακολουθήσουμε βήμα βήμα αυτές τις μεταβολές για να καταλήξουμε στην τελική ζητούμενη ποσότητα.

Βήμα 1: Αυξάνεται το εισόδημα κατά 20% με ελαστικότητα $E_Y=5$

$$E_Y = \frac{\text{Ποσ.μετ.}Q_D}{\text{Ποσ.μετ.}Y} \Rightarrow 5 = \frac{\text{Ποσ.μετ.}Q_D}{20} \Rightarrow \text{Ποσ.μετ.}Q_D = 5 \cdot 20 = 100$$

Επομένως, η ζητούμενη ποσότητα αυξάνεται κατά 100%, άρα η νέα ποσότητα θα είναι:

$$Q_{D2} = Q_{D\alpha\rho\chi} + \frac{100}{100} Q_{D\alpha\rho\chi} = 2Q_{D\alpha\rho\chi} = 2 \cdot 200 = 400$$

(συνεχίζεται)

ΟΜΑΔΑ ΤΡΙΤΗ

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Για ένα αγαθό X που έχει γραμμική συνάρτηση ζήτησης Q_{D1} , η ζητούμενη ποσότητα στην τιμή P_1 αυτής της συνάρτησης είναι 200 μονάδες. Αν το εισόδημα αυξηθεί κατά 20% με εισοδηματική ελαστικότητα $E_Y = 5$ στην τιμή P_1 και στη συνέχεια η τιμή αυξηθεί κατά 20% με ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή $E_D = -0,5$, να υπολογίσετε την τελική ζητούμενη ποσότητα μετά τις δύο αυτές μεταβολές.

Μονάδες 8

Βήμα 2: Αυξάνεται η τιμή κατά 20% με ελαστικότητα ζήτησης -0,5

$$E_D = \frac{\text{Ποσ.μετ.}Q_D}{\text{Ποσ.μετ.}P} \Rightarrow -0,5 = \frac{\text{Ποσ.μετ.}Q_D}{20} \Rightarrow \text{Ποσ.μετ.}Q_D = -0,5 \cdot 20 = -10$$

Επομένως, η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται κατά 10%, άρα η τελική ποσότητα θα είναι:

$$Q_{D\text{τελ}} = Q_{D2} - \frac{10}{100} Q_{D2} = 400 - \frac{10}{100} \cdot 400 = 400 - 40 = 360$$

Επομένως, η τελική ζητούμενη ποσότητα μετά τις δύο μεταβολές είναι 360 μονάδες προϊόντος

Γ2. Αν ο τύπος της νέας συνάρτησης ζήτησης Q_{D2} είναι $Q_{D2} = 600 - 20 P$ και η καμπύλη της είναι παράλληλη με την αρχική καμπύλη ζήτησης Q_{D1} , να βρεθεί ο τύπος της γραμμικής συνάρτησης Q_{D1} .

Μονάδες 4

Επειδή η συνάρτηση ζήτησης Q_{D1} είναι γραμμική, άρα έχει τύπο $Q_{D1} = \alpha + \beta P$
Επειδή η καμπύλη της Q_{D1} είναι **παράλληλη** με την Q_{D2} συμπεραίνουμε ότι:
οι **δύο παράλληλες καμπύλες ζήτησης έχουν την ίδια κλίση**, η οποία **ισούται με το β** της γραμμικής συνάρτησης ζήτησης.

Επειδή στην $Q_{D2} (= 600 - 20P)$ το $\beta = -20$ και $Q_{D2} // Q_{D1}$, και στην Q_{D1} $\beta = -20$

Επομένως η συνάρτηση **$Q_{D1} = \alpha - 20P$** . Μένει να υπολογίσουμε το α .

Εξετάζουμε τα δεδομένα μας για την καμπύλη Q_{D1} . Ξέρουμε ότι στην τιμή P_1 η ζητούμενη ποσότητα ήταν 200 μ.π. Άρα

Στην τιμή P_1 ισχύει: **$200 = \alpha - 20P_1$**

Ξέρουμε ότι στην τιμή P_1 στην δεύτερη καμπύλη ζήτησης, η ζητούμενη ποσότητα ήταν 400.
Επομένως, μπορούμε να υπολογίσουμε την τιμή P_1 με τον τύπο της δεύτερης συνάρτησης ζήτησης.

Στην Q_{D2} λοιπόν έχουμε στην τιμή P_1 : **$400 = 600 - 20P_1 \Rightarrow 20P_1 = 600 - 400 \Rightarrow 20P_1 = 200 \Rightarrow P_1 = 10$**

Αντικαθιστούμε στη σχέση $200 = \alpha - 20P_1$ το $P_1 = 10$ και έχουμε:

$$200 = \alpha - 20 \cdot 10 \Rightarrow 200 = \alpha - 200 \Rightarrow \alpha = 400$$

Επομένως η συνάρτηση έχει τύπο $Q_{D1} = 400 - 20P$

Γ3. Να γίνει διαγραμματική απεικόνιση των παραπάνω μεταβολών.

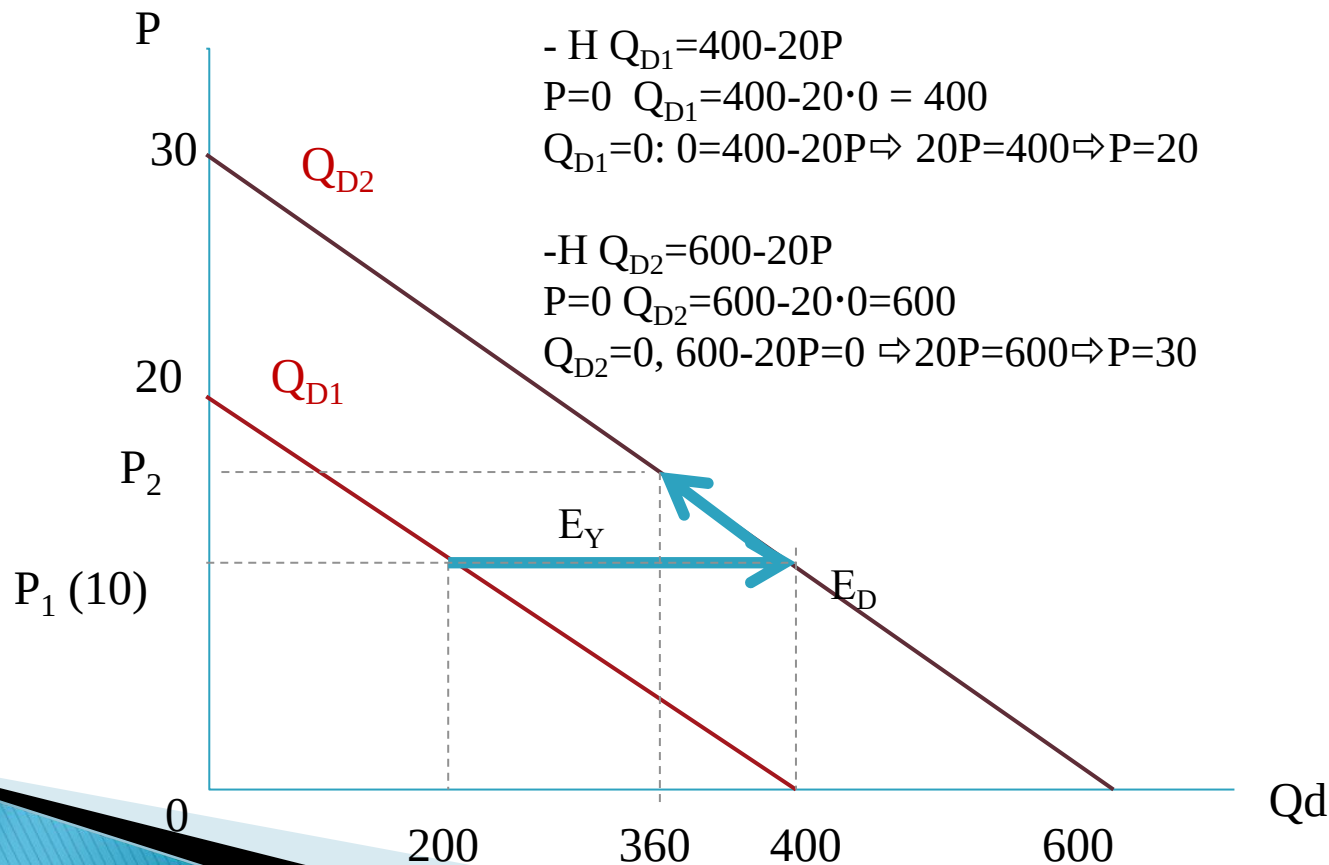
Μονάδες 5

Πρέπει να δείξουμε:

Τις δύο γραμμικές συναρτήσεις ζήτησης

Τις μεταβολές που έχουν γίνει

Η γραφική παράσταση της γραμμικής σ.ζ. είναι ευθεία που τέμνει τους δύο άξονες.

- Γ4. Σύμφωνα με το Νόμο της Ζήτησης, όταν αυξάνεται η τιμή ενός αγαθού, μειώνεται η ζητούμενη ποσότητά του. Να αναφέρετε δύο βασικούς λόγους, που επηρεάζουν τον καταναλωτή ώστε να ενεργεί σύμφωνα με το Νόμο της Ζήτησης.

Μονάδες 4

Ο καταναλωτής στην επιδίωξή του να μεγιστοποιήσει τη χρησιμότητά του από την κατανάλωση ενός αγαθού επηρεάζεται βασικά: πρώτο από το **εισόδημά** του και δεύτερο από την ύπαρξη άλλων παρόμοιων αγαθών που μπορούν να ικανοποιήσουν την ίδια ανάγκη (**υποκατάστατα** αγαθά).

Έτσι αν αυξηθεί η τιμή ενός αγαθού, ο καταναλωτής είναι πιθανότερο να αγοράσει λιγότερες μονάδες από το συγκεκριμένο αγαθό, αφού το εισόδημά του δεν επαρκεί για να συνεχίσει να αγοράζει τις ίδιες ποσότητες και επιπλέον μπορεί να υποκαταστήσει το αγαθό αυτό με ένα παρόμοιο φθηνότερο αγαθό. Τα αποτελέσματα θα είναι αντίθετα, αν υποθέσουμε ότι η τιμή του αγαθού μειώνεται. Ο καταναλωτής θα μπορεί με το ίδιο εισόδημα να αγοράζει περισσότερες μονάδες του αγαθού καθώς και να υποκαταστήσει άλλα αγαθά με το σχετικά φθηνότερο συγκεκριμένο αγαθό.

- Γ5. Αν η τιμή αυξηθεί από 5 χρηματικές μονάδες σε 15 χρηματικές μονάδες, να αιτιολογήσετε τη μεταβολή της συνολικής δαπάνης στη συνάρτηση ζήτησης Q_{D2} με τη βοήθεια της ελαστικότητας ζήτησης.

Μονάδες 4

Η συνάρτηση ζήτησης Q_{D2} έχει τύπο: $Q_{D2}=600-20P$

Όταν $P=5$, $Q_{D2}=600-20 \cdot 5= 600-100=500$. Η $\Sigma\Delta=Q_{D2} \cdot P = 500 \cdot 5= 2500$

$P=15$, $Q_{D2}=600-20 \cdot 15= 600-300=300$ Η $\Sigma\Delta=Q_{D2} \cdot P = 300 \cdot 15= 4500$

Διαπιστώνουμε ότι η $\Sigma\Delta$ αυξήθηκε κατά $4500-2500 = 2000$ Ευρώ.

Υπολογίζουμε την ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή όταν η τιμή αυξάνεται από 5 σε 15.

P	Qd
5	500
15	300

$$E_D = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P_1}{Q_1} = \frac{300-500}{15-5} \cdot \frac{5}{500} = \frac{-200 \cdot 5}{10 \cdot 500} = \frac{-1000}{5000} = -0,2$$

Επειδή $E_d = -0,2$ η ζήτηση είναι ανελαστική ($|E_d|=0,2 < 1$) και επομένως η συνολική δαπάνη επηρεάζεται από τη μεταβολή της τιμής. Καθώς η τιμή αυξάνεται από 5 σε 15 χ.μ. και η συνολική δαπάνη αυξάνεται.

ΟΜΑΔΑ Α

Στις προτάσεις από Α1 μέχρι και Α5, να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της καθεμιάς και δίπλα σε κάθε αριθμό τη λέξη "Σωστό", αν η πρόταση είναι σωστή, ή "Λάθος", αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

A1 Κεφαλαιουχικά αγαθά είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται για την άμεση ικανοποίηση των αναγκών του ανθρώπου.

Μονάδες 3

A2 Τα αγαθά των οποίων η ζήτηση μειώνεται, όταν το εισόδημα των καταναλωτών αυξάνεται, ονομάζονται κατώτερα αγαθά.

Μονάδες 3

A1: Λάθος (κεφ. 1: Μιλάει για τα καταναλωτικά αγαθά)

A2: Σωστό

ΟΜΑΔΑ Α

Στις προτάσεις από **A1** μέχρι και **A5**, να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της καθεμιάς και δίπλα σε κάθε αριθμό τη λέξη "**Σωστό**", αν η πρόταση είναι σωστή, ή "**Λάθος**", αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

A1 Κεφαλαιουχικά αγαθά είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται για την άμεση ικανοποίηση των αναγκών του ανθρώπου.

Μονάδες 3

A2 Τα αγαθά των οποίων η ζήτηση μειώνεται, όταν το εισόδημα των καταναλωτών αυξάνεται, ονομάζονται κατώτερα αγαθά.

Μονάδες 3

A1: Λάθος (κεφ. 1: Μιλάει για τα καταναλωτικά αγαθά)

A2: Σωστό (κεφ. 2)

A2 Η Καμπύλη των Παραγωγικών Δυνατοτήτων μιας οικονομίας, δείχνει τις μεγαλύτερες ποσότητες ενός προϊόντος που είναι δυνατόν να παραχθούν στην οικονομία, για κάθε δεδομένη ποσότητα του άλλου προϊόντος.

Μονάδες 3

A3 Αν η ζήτηση ενός αγαθού είναι ανελαστική, τότε η μείωση της τιμής του αγαθού θα έχει ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η συνολική δαπάνη των καταναλωτών για το αγαθό αυτό.

Μονάδες 3

A4 Η εισοδηματική ελαστικότητα των κατώτερων αγαθών είναι θετική.

Μονάδες 3

A2: Σωστό

A3: Λάθος. Στην ανελαστική ζήτηση, η ΣΔ επηρεάζεται από τη μεταβολή της τιμής. Αφού η τιμή μειώνεται, η ΣΔ μειώνεται.

A4: Λάθος. Η εισοδηματική ελαστικότητα των κατώτερων αγαθών είναι αρνητική

- A7** Η ελαστικότητα ζήτησης για το αγαθό "Κ" είναι ίση με -2. Αυτό σημαίνει ότι:
- α.** μια αύξηση της τιμής του αγαθού κατά 1% θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζητούμενης ποσότητας κατά 2%
 - β.** μια αύξηση της ζητούμενης ποσότητας του αγαθού κατά 1% θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της τιμής κατά 2%
 - γ.** μια αύξηση της τιμής του αγαθού κατά 1% θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της ζητούμενης ποσότητας κατά 2%
 - δ.** μια αύξηση της τιμής του αγαθού κατά 2% θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της ποσότητας κατά 1%.

Μονάδες 5

$$E_D = \frac{\text{Ποσ.Μετ.}Q}{\text{Ποσ.Μετ.}P} \Rightarrow -2 = \frac{\text{Ποσ.Μετ.}Q}{\text{Ποσ.Μετ.}P}$$

Ελέγχω σε ποια περίπτωση το αποτέλεσμα μου είναι -2. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο στο **γ**

A6 Τα αγαθά X και Ψ είναι υποκατάστατα, ενώ τα αγαθά X και Ω είναι συμπληρωματικά. Μία αύξηση της τιμής του αγαθού X , με όλους τους άλλους προσδιοριστικούς παράγοντες σταθερούς (*ceteris paribus*), θα έχει ως αποτέλεσμα να:

- α. μειωθεί η ζήτηση του αγαθού Ψ
- β. αυξηθεί η ζήτηση του αγαθού Ω
- γ. αυξηθεί η συνολική δαπάνη των καταναλωτών για το αγαθό Ψ και να μειωθεί η συνολική δαπάνη των καταναλωτών για το αγαθό Ω
- δ. αυξηθεί η ζητούμενη ποσότητα του αγαθού X .

Μονάδες 5

X - Ψ υποκατάστατο (μοσχάρι-κοτόπουλο)

X - Ω συμπληρωματικά (καφές-ζάχαρη)

Αυξάνεται η τιμή του X :

Άρα: Μειώνεται η ζητούμενη ποσότητα του X (άρα δεν είναι το δ)

Αυξάνεται η ζήτηση του υποκατάστατου Ψ (άρα δεν είναι το Α)

Μειώνεται η ζήτηση του συμπληρωματικού Ω (άρα δεν είναι το Β)

ΕΙΝΑΙ ΤΟ Γ. Γιατί; Αφού αυξάνεται η ζήτηση του Ψ , θα αυξηθεί η $\Sigma\Delta$ του Ψ και αφού μειώνεται η ζήτηση του Ω μειώνεται η $\Sigma\Delta$ του Ω

Να δώσετε τους ορισμούς των υποκατάστατων και των συμπληρωματικών αγαθών (Μονάδες 5) και να εξηγήσετε με τη βοήθεια διαγραμμάτων πώς η αύξηση της τιμής ενός αγαθού επηρεάζει τη ζήτηση ενός υποκατάστατου αγαθού (Μονάδες 10), καθώς και πώς ενός συμπληρωματικού αγαθού (Μονάδες 10).

Μονάδες 25

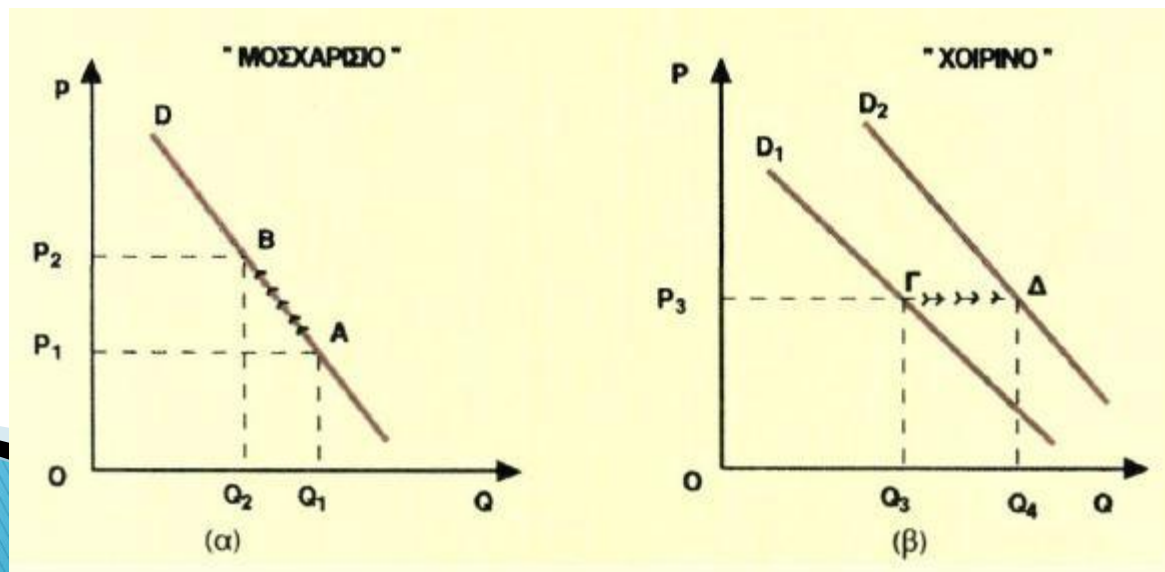
TIP: Στην απάντησή μας ακολουθούμε τη δομή της διατύπωσης της ερώτησης: (με τα υποερωτήματα, ή όπως χωρίζει τις μονάδες)

1. **Υποκατάστατα** είναι δυο (ή περισσότερα) αγαθά, όταν το ένα μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί του άλλου (ή άλλων), για να ικανοποιήσει την ίδια ανάγκη.
(δεν ζητάει παράδειγμα, αλλά αφού δεν μας λέει ότι ΔΕΝ απαιτείται παράδειγμα, ας δώσουμε και τα παραδείγματα): Για παράδειγμα, το βούτυρο και η μαργαρίνη, το μοσχαρίσιο και το χοιρινό κρέας, τα σπίρτα και ο αναπτήρας.
2. **Συμπληρωματικά** είναι δυο (ή περισσότερα) αγαθά, όταν η κατανάλωση του ενός απαιτεί και την κατανάλωση του άλλου (ή άλλων), για την ικανοποίηση μιας ανάγκης. Για παράδειγμα ο καφές και η ζάχαρη, η φωτογραφική μηχανή και το φιλμ, το βίντεο και η βιντεοκασέτα.

Να δώσετε τους ορισμούς των υποκατάστατων και των συμπληρωματικών αγαθών (Μονάδες 5) και να εξηγήσετε με τη βοήθεια διαγραμμάτων πώς η αύξηση της τιμής ενός αγαθού επηρεάζει τη ζήτηση ενός υποκατάστατου αγαθού (Μονάδες 10), καθώς και πώς ενός συμπληρωματικού αγαθού (Μονάδες 10).

Μονάδες 25

2. Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής του υποκατάστατου αγαθού. Για παράδειγμα, αν αυξηθεί η τιμή του μοσχαρίσιου κρέατος, οι καταναλωτές θα μειώσουν τη ζητούμενη ποσότητα μοσχαρίσιου κρέατος, και θα το υποκαταστήσουν με το σχετικά φτηνότερο χοιρινό, αυξάνοντας έτσι τη ζήτηση του χοιρινού. Η αύξηση της τιμής του μοσχαρίσιου κρέατος (*ceteris paribus*) από P_1 σε P_2 στο διάγραμμα έχει ως αποτέλεσμα τη μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης του χοιρινού κρέατος από D_1 σε D_2 στο διάγραμμα.

Να δώσετε τους ορισμούς των υποκατάστατων και των συμπληρωματικών αγαθών (Μονάδες 5) και να εξηγήσετε με τη βοήθεια διαγραμμάτων πώς η αύξηση της τιμής ενός αγαθού επηρεάζει τη ζήτηση ενός υποκατάστατου αγαθού (Μονάδες 10), καθώς και πώς ενός συμπληρωματικού αγαθού (Μονάδες 10).

Μονάδες 25

3. Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την αντίθετη κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής ενός συμπληρωματικού αγαθού (*ceteris paribus*). Για παράδειγμα, αν αυξηθεί η τιμή του καφέ, θα μειωθεί η ζητούμενη ποσότητα του καφέ (*ceteris paribus*), όπως στο διάγραμμα, με αποτέλεσμα οι καταναλωτές να μειώσουν και τη ζήτηση της ζάχαρης (την οποία χρησιμοποιούσαν ως συμπλήρωμα του καφέ), μετατοπίζοντας την καμπύλη ζήτησης από D_1 σε D_2 στο διάγραμμα. Βέβαια, τα παραπάνω θα συμβούν αν δεν υπάρξει μεταβολή στους λοιπούς προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης για καφέ και για ζάχαρη.

